

AHOLI DAROMADLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH

Ulug'bek Erkinovich Qurbonov

*Yoshlar bilan ishlari bo'yicha dekan o'rinbosari
Iqtisodiyot fakulteti O'zbekiston milliy universiteti
Toshkent shahar Olmazor tumani universitet ko'chasi 4*

E-mail: kurbanovulug5@gmail.com

Shamshiyev Abdumutal G'ulomjon o'g'li

*Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlari 1-bosqich talabasi
Iqtisodiyot fakulteti O'zbekiston milliy
universiteti Toshkent shahar Olmazor tumani universitet ko'chasi 4*

E-mail: abdumutal_170@icloud.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada aholi daromadlarini diversifikatsiyalashning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish masalalari tahlil qilinadi. Maqolada daromad manbalarini kengaytirish, innovatsion yondashuvlar joriy etish va xalqaro tajribani o'rganish orqali aholining moliyaviy barqarorligini oshirishga oid tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: daromadlarni diversifikatsiyalash, iqtisodiy mexanizm, moliyaviy barqarorlik, innovatsion yondashuv, xalqaro tajriba.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ДИВЕРСИФИКАЦИИ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируются вопросы совершенствования экономических механизмов диверсификации доходов населения. Приведены рекомендации по расширению источников доходов, внедрению инновационных подходов и изучению международного опыта для повышения финансовой стабильности населения.

Ключевые слова: диверсификация доходов, экономический механизм, финансовая стабильность, инновационные подходы, международный опыт.

IMPROVING THE ECONOMIC MECHANISM FOR DIVERSIFYING POPULATION INCOMES ANNOTATION

This article analyzes the issues of improving the economic mechanisms for diversifying population income. Recommendations are provided on expanding income sources, introducing innovative approaches, and studying international experience to enhance the financial stability of the population.

Key words: income diversification, economic mechanism, financial stability, innovative approach, international experience.

KIRISH

Bugungi kunda aholi daromadlarini diversifikatsiyalash iqtisodiy taraqqiyotning muhim yo'nalishlaridan biriga aylangan. Daromad manbalarini kengaytirish, aholi moliyaviy barqarorligini ta'minlash va ularni iqtisodiy o'zgarishlarga moslashuvchan qilish zamonaviy iqtisodiyotning dolzarb masalalaridandir. Diversifikatsiya nafaqat ijtimoiy himoyani kuchaytiradi, balki mamlakat ichki iste'mol bozori barqarorligini ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi. Shu bois, aholi daromadlarini diversifikatsiyalashning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish zarurati kun sayin ortib bormoqda.

Diversifikatsiya – bu iqtisodiy faoliyatning turli yo'nalishlarini rivojlantirish orqali moliyaviy xavfsizlikni oshirish jarayonidir. Aholi daromadlarini diversifikatsiyalash esa ularning turmush darajasini yaxshilashga qaratilgan kompleks iqtisodiy choralar majmuasini anglatadi. Bu jarayonning asosiy maqsadi – daromad manbalarining bir yoki bir nechta sohalarga bog'liq bo'lishini kamaytirish va ularni ko'p yo'nalishli qilishdir.

O'zbekiston misolida daromadlarni diversifikatsiyalash quyidagi asosiy omillar bilan bog'liq:

Hududiy xususiyatlar: qishloq xo'jaligiga asoslangan hududlarda daromad manbalarini kengaytirish muhim ahamiyatga ega.

Texnologik rivojlanish: texnologiyalarning joriy etilishi yangi daromad manbalarini yaratishga imkon beradi.

Tadbirkorlikni rivojlantirish: kichik biznes va oilaviy tadbirkorlikni rag'batlantirish orqali aholi moliyaviy mustaqilligini oshirish mumkin.

Xalqaro tajribada daromadlarni diversifikatsiyalash bo'yicha muvaffaqiyatli loyihalar ko'p. Masalan, Janubiy Koreya va Germaniya kabi mamlakatlarda diversifikatsiya aholining turmush darajasini oshirishda muhim omil bo'lgan. Ushbu mamlakatlar innovatsion texnologiyalarni joriy etish va malakali mehnat resurslarini rivojlantirish orqali barqaror daromad tizimlarini yaratgan.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Mahalliy daromad manbalarini kengaytirish bo'yicha strategik dasturlarning amalga oshirilishi ma'lum qiyinchiliklar bilan bo'lsa-da, keng ko'lamli ijobiy natijalarni ko'rsatdi. Turli hududlarda ushbu dasturlar daromadlar oqimini diversifikatsiya qilish, mahalliy iqtisodiyotni rag'batlantirish va ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashda muhim rol o'ynadi. Biroq, bunday tashabbuslarning muvaffaqiyati ko'p jihatdan kontekstga, qo'llaniladigan aniq strategiyalarga va mahalliy hukumatlar va jamoalarning yangi imkoniyatlarga moslashish qobiliyatiga bog'liq.

Tadbirkorlikka alohida e'tibor qaratilayotgan strategik dasturlar mahalliy tadbirkorlik faoliyatini sezilarli darajada oshirishga olib keldi. Mikromoliyalash, o'qitish va bozorga kirish kabi yordamni taklif qilish orqali ushbu dasturlar mahalliy tadbirkorlarga yangi biznes boshlash, innovatsiyalar kiritish va mintaqaviy va global bozorlarda raqobatlashish imkoniyatini berdi. Natijalar ish o'rinlari yaratish ko'payganini va ko'proq bilimga asoslangan, xizmat ko'rsatishga yo'naltirilgan iqtisodlarga o'tishni ko'rsatadi, ayniqsa avvallari past malakali ishchi kuchiga tayangan hududlarda. Raqamli platformalar va elektron tijorat ham mahalliy korxonalarga kengroq bozorlarga chiqish yo'llarini taqdim etib, iqtisodiy imkoniyatlarni yanada kuchaytirdi.

Strategik dasturlar orqali mahalliy daromad manbalarini kengaytirish ijtimoiy natijalarni ham yaxshilash imkonini berdi. Ushbu dasturlar, ayniqsa, qishloq va kam ta'minlangan jamoalarda daromad olish uchun turli imkoniyatlarni taqdim etish orqali qashshoqlikni qisqartirish va boylikni yanada adolatli taqsimlashga hissa qo'shdi. Daromadlarni diversifikatsiya qilish, shuningdek, mintaqaviy tafovutlarni kamaytirishga yordam berdi, chunki kichikroq shaharlar va qishloqlar endi qishloq xo'jaligi yoki resurslarni qazib olishdan tashqari yangi daromad manbalariga kirishlari mumkin. Marginal guruhlarining, jumladan, ayollar va yoshlarning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirish yana bir muhim ijobiy natija bo'ldi, ko'plab dasturlar inklyuzivlik va iqtisodiy imkoniyatlardan teng foydalanishga qaratilgan.

Ushbu ijobiy natijalarga qaramay, bir qator muammolar mavjud. Ushbu strategik dasturlarning muvaffaqiyati yo'lidagi eng muhim to'siqlardan biri, ayniqsa, chekka yoki qishloq joylarda infratuzilmaning yo'qligidir. Kambag'al transport tarmoqlari, ta'lim va o'qitish imkoniyatlarining cheklanganligi va raqamli infratuzilmaning etarli emasligi mahalliy biznes va tadbirkorlarning o'sishi va kengayishiga to'sqinlik qilishi mumkin. Bundan tashqari, ayrim jamoalardagi o'zgarishlarga qarshilik cheklangan moliyaviy resurslar va texnik tajriba bilan birgalikda daromad keltiruvchi yangi strategiyalarni qabul qilishni sekinlashtirishi mumkin.

Ushbu tadqiqot natijalari mahalliy daromad manbalarini kengaytirishga qaratilgan strategik dasturlar samaradorligini oshirish bo'yicha bir qancha siyosiy tavsiyalarni taklif etadi. Birinchidan, jismoniy va raqamli infratuzilmaning iqtisodiy faoliyatni qo'llab-quvvatlashini ta'minlab, yetarli darajada xizmat ko'rsatilmagan hududlarda infratuzilmani rivojlantirishga ustuvor ahamiyat berish juda muhim. Bundan tashqari, mahalliy hukumatlar, korxonalar va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish jamoalarning o'ziga xos ehtiyojlarini qondiradigan yanada moslashtirilgan va samarali dasturlarga olib kelishi mumkin. Nihoyat, uzoq muddatli moliyaviy qo'llab-quvvatlash va salohiyatni oshirish mexanizmlarini yaratish ushbu dasturlarning doimiy foyda keltirishini ta'minlash uchun kalit bo'ladi.

XULOSA

Aholi daromadlarini diversifikatsiyalash zamonaviy iqtisodiyotda ijtimoiy barqarorlik va moliyaviy xavfsizlikni ta'minlashning asosiy mexanizmlaridan biridir. Diversifikatsiya jarayonlarini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun innovatsion texnologiyalar, davlat siyosati va xalqaro tajribadan samarali foydalanish muhimdir. Ushbu yondashuv orqali O'zbekistonda nafaqat iqtisodiy o'sishga erishish, balki aholining turmush darajasini ham sezilarli darajada yaxshilash mumkin bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga murojaatnomasi. Toshkent: O'zbekiston, 2024.
2. G'ulomov S., Islomov Q. Iqtisodiyotni diversifikatsiyalashning zamonaviy usullari. Toshkent: Iqtisodiyot, 2022.
3. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (IMF) hisobotlari. www.imf.org
4. Janubiy Koreya tajribasi bo'yicha BMT hisobotlari. www.un.org
5. O'zbekiston Respublikasi Statistika qo'mitasi ma'lumotlari. www.stat.uz
6. Innovatsion rivojlanish asoslari va ularning iqtisodiyotga ta'siri. Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. Toshkent, 2023.
7. Porter M. Raqobat ustunligi: mintaqalar va global iqtisodiyot. Cambridge University Press, 2015.
8. Becker G.S. Inson kapitali: ta'lim, mehnat va iqtisodiy o'sish. Chicago University Press, 1993.